

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Cu titlul de manuscris
C.Z.U: 378.016: [811.111; 34] (043.2)

VERDEȘ MARIA-ROCSELANA

**FORMAREA COMPETENȚELOR DE
COMUNICARE ÎN LIMBA ENGLEZĂ
LA STUDENȚII ÎN DREPT**

532. 02 - Didactica școlară (limba engleză)

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei *Științe ale Educației* a Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific:

BABÎRA Eugenia, dr. în filologie, conf. univ.

Referenți oficiali:

CRISTEA Sorin, dr. în ped., prof. univ., Universitatea București, România

CAMENEV Zinaida, dr. în filol., conf. univ., U.L.I.M.

Componenta Consiliului Științific Specializat:

1. PETROVSCHI Nina, **președinte**, dr. hab. în ped., conf. univ.
2. PETRENCO Liuba, **secretar științific**, dr. în ped., conf. univ.
3. SILISTRARU Nicolae, dr. hab. în ped., prof. univ.
4. ȘCHIOPU Constantin, dr. hab. în ped., conf. univ.
5. BUDNIC Ana, dr. în ped., conf. univ.
6. CHIRDEACHIN Alexei, dr. în filologie, conf. univ.

Sușținerea va avea loc la 14 noiembrie 2018, ora 14.30 în ședința
Consiliului Științific Specializat D 33.532.02-16 din cadrul Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Sala Senatului, bl. 2, mun. Chișinău, str.
Ion Creangă 1.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă”

Autoreferatul a fost expediat la, 2018

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

PETRENCO Liuba, dr. în ped., conf. univ. _____

Conducător științific

BABÎRĂ Eugenia, dr. în filologie, conf. univ. _____

Autor,

VERDEȘ Maria-Rocselana _____

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Paradigma actuală a didacticii limbilor străine în învățământul superior se afirmă prin motivarea consecventă pentru cunoașterea și valorificarea activă a lexicului juridic de către studenții în Drept în contextul exigențelor profesionale. Necesitatea formării competențelor de comunicare în limba engleză apare ca prioritate acută pentru comunicarea profesională la nivel mondial. Studiarea limbii engleze în învățământul superior contribuie la formarea vocațională a studenților, creează oportunități și deschideri către alte culturi și civilizații, comunicarea fiind competența stipulată în Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi ce presupune, în termenii lui Vizental A. (2008), *asimilarea vocabularului*. În condițiile aderării învățământului superior național la spațiul educațional european, la nivelul didacticii particulare *paradigma predării-învățării-evaluării* limbilor străine se axează pe reperele definitorii ale politicilor educaționale și lingvistice cuprinse în: Declarația de la Sorbona (1998); Strategia învățământului superior din Republica Moldova în contextul procesului Bologna (2004), Rezoluția Consiliului de Miniștri al Uniunii Europene cu privire la ameliorarea calității și diversificarea predării-învățării-evaluării limbilor în cadrul sistemelor educative ale UE (1995), Portofoliul european al limbilor (2004), Cadrul Comun de Referință pentru Limbi (2003) [7]. Orientarea învățământului spre formarea competențelor constituie, în opinia lui Guțu Vl., una dintre dimensiunile prioritare ale politicilor educaționale. La acest nivel, sunt evocate noțiunile care vizează „*curriculumul centrat pe*

competențe, standardele de competențe, evaluarea competențelor etc.” [18, p. 16].

În contextul cercetării se impune explicarea folosirii termenului competență la formele de singular și plural. Din punct de vedere epistemologic, conceptele se definesc la singular, pentru că reflectă o realitate la un nivel de maximă generalitate și abstractizare care nu este divizibilă. La nivelul practicii pedagogice însă, drept concept general se utilizează forma de plural, competențe, ce corespunde dimensiunilor principale ale realității reflectate. În opinia profesorului Sorin Cristea, competențele reprezintă dimensiunea psihologică a obiectivelor [15] și includ, în cazul cercetării noastre, mai multe competențe profesionale specifice.

Formarea CCLE în planul lexicului de specialitate (juridic) este un deziderat al pedagogiei universitare care implică actualizarea curriculumului universitar pentru valorizarea complexă a terminologiei domeniului și orientarea demersului educațional spre crearea unei deschideri pe piața muncii conform exigențelor actuale în raport de calitatea specialistului cu studii superioare.

Descrierea situației în domeniu și identificarea problemei de cercetare. Necesitatea cercetării problemei formării CCLE rezultă din tendința de a implementa tehnologii didactice inovative în învățământul superior în vederea eficientizării activității didactice universitare, în general, (Neacșu I., 1990, Cucuș C., 2002, Mândăcanu V., 1997, Patrașcu D., 1996, Cerghit I., 1997, Cojocaru M., Papuc L., Sadovei L., 2006, Grădinari G., 2006) și în special, în contextul studierii limbilor

străine (Harmer J., 2003, Bushnaq T., 2011, Camenev Z., 2010, Vizental A., 2008, Blachowicz C., Fisher P., 2002, Duquette G., 1995, 2000, Richards J. C., Renandya W. A., 2002, Mes E., 2010 etc). În Republica Moldova s-au realizat cercetări aplicative privind optimizarea predării limbii engleze în învățământul superior (Burdeniuc G., 2008, Budnic A., 2001, Babîră E., 2003, Ixari A., Gogu T., 2008, Camenev Z., 2010, Croitoru T., 2010 etc.).

Importanța studierii problemei vizate rezultă din *contradicțiile înregistrate* în realitatea pedagogiei universitare și a didacticii limbii engleze, *între*:

➤ cerințele actuale în raport cu pregătirea studenților în Drept pentru comunicarea profesională și calitatea discutabilă a CCLE în planul cunoașterii și utilizării practice a termenilor juridici;

➤ necesitatea integrării profesionale în câmpul muncii a absolvenților Facultății de Drept, prin disponibilitate comunicativă în limba engleză și prezentarea unor indicatori și descriptori ai calității în plan lexical a CCLE;

Problema cercetării: dacă cercetările din domeniul pedagogiei au fundamentat teoretic și/sau praxiologic formarea competențelor de comunicare în limba engleză (CCLE) în cadrul universitar, totuși, se atestă o utilizare insuficientă de către studenții în Drept a lexicului juridic în limba engleză pentru comunicarea profesională.

Scopul cercetării constă în elaborarea metodologiei formării competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în Drept prin valorificarea lexicului juridic.

Obiectivele investigației au vizat:

1. Determinarea fundamentelor lingvistice și psihopedagogice ale formării studenților în Drept pentru comunicarea profesională.
2. Studiarea evoluției istorice a conceptului *competențe de comunicare în limba engleză*.
3. Examinarea abordărilor teoretice privind metodologia predării-învățării-evaluării limbii engleze în învățământul superior.
4. Identificarea premiselor psihopedagogice și a imperativelor profesionale privind formarea motivației pentru cunoașterea de către studenții la Drept a lexicului juridic în limba engleză.
5. Evaluarea CCLE la studenții în Drept în planul utilizării lexicului juridic.
6. Elaborarea și validarea experimentală a *Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept (MPFSD)* pentru valorificarea lexicului juridic în comunicarea profesională, care reprezintă în cercetare metodologia formării profesionale inițiale a CCLE în plan lexical la studenții în Drept.

Metodologia cercetării științifice se constituie din teorii, concepții, idei, sugestii din domeniul psihopedagogiei, psiholingvisticii, sociologiei și filozofiei limbajului: teoria psiholingvistică a învățării limbii și dezvoltării limbajului; conceptul comunicării și al comportamentului comunicativ; conceptul situativ-comunicativ al învățării limbii; teorii despre motivația învățării limbii străine; idei, concepte despre specificul învățământului universitar și referitoare la tehnologiile educaționale: anglicismele în limba română, jurilingvistica; teoria și metodologia curriculumului universitar (N. Silistraru, VI.

Pâslaru, VI. Guțu, L. Papuc, I. Negură, E. Joița, A. Neculau, L. Andreescu etc.); recomandările Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi 2003 (Consiliul Europei). Deși au fost avansate eforturi investigaționale relevante, metodologia de formare universitară a CCLE în perspectiva utilizării contextuale eficiente de către studenți a lexicului juridic este încă insuficient sau puțin studiată. Contextul comunicării profesionale pune în valoare acțiunea comunicativă ca factor al formării competenței de comunicare în limba engleză, abordată de către cercetători din mai multe perspective: *perspectiva pedagogică, perspectiva comunicativă, perspectiva contextual-dinamică, perspectiva psiholingvistică, perspectiva situației de comunicare, perspectiva socio-lingvistică, perspectiva instruirii interactive etc.*

Metodele de cercetare: *metode teoretice* - documentarea științifică, metoda modelării, metodele analitico-sintetice și *metode experimentale*: experimentul pedagogic, conversația, observația, chestionarul, grila de observație și *metode de măsurare a datelor experimentale*: prelucrarea matematică a datelor experimentale.

Noutatea și originalitatea științifică a investigației sunt susținute prin: stabilirea fundamentelor lingvistice și psihopedagogice a formării competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în Drept pentru comunicarea profesională; dezvoltarea în plan lexical a semnificației conceptului *competență de comunicare în limba engleză*; elaborarea indicatorilor calității în plan lexical a comunicării profesionale la studenții în Drept;

elaborarea descriptorilor CCLE în planul utilizării de către studenții în Drept a lexicului juridic.

Problema științifică soluționată constă în dezvoltarea didacticii limbii engleze prin elaborarea și validarea experimentală a **Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept (MPFSD)** pentru valorificarea lexicului juridic în comunicarea profesională.

Semnificația teoretică a cercetării este confirmată prin: studiul abordărilor teoretice privind metodologia predării-învățării-evaluării limbii engleze în învățământul superior; identificarea premiselor psihopedagogice și a imperativelor profesionale privind formarea motivației pentru cunoașterea de către studenții în Drept a lexicului juridic în limba engleză; valorizarea epistemică și praxiologică a indicatorilor și descriptorilor calității lexicului juridic la studenții în Drept în cadrul CCLE.

Valoarea aplicativă a cercetării rezultă în: contribuția praxiologică la dezvoltarea didacticii limbii engleze în învățământul universitar prin construcția curriculară universitară ce a permis integrarea finalităților și a conținuturilor specifice formării lexicului juridic la studenții în Drept; elaborarea instrumentelor de evaluare a nivelului de formare în plan lexical a CCLE și a calității comunicării profesionale la studenții în Drept; elaborarea și validarea experimentală a *Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept* pentru valorificarea

lexicului de specialitate, ce reprezintă în cercetare metodologia formării universitare a CCLE.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. *Didactica limbilor străine* în învățământul superior presupune, în primul rând, comunicarea de specialitate în limba engleză care implică învățarea pertinentă nu doar a gramaticii limbii engleze, ci mai ales, valorificarea complexă a lexicului juridic care permite elaborarea enunțurilor necesare comunicării în situații profesionale.

2. Metodologia formării universitare, reprezentată de *Modelul pedagogic de formare la studenții în Drept a competențelor de comunicare în limba engleză pentru valorificarea lexicului de specialitate*, reflectă direcțiile de pregătire profesională ale studenților în Drept, impulsionate de ritmul schimbărilor socio-culturale și de oportunitățile de dezvoltare în carieră, etapa formării inițiale constituind startul comunicării în mediul profesional.

3. Statutul profesional al studenților în Drept se consolidează prin dezvoltarea în plan lexical a *competenței de comunicare în limba engleză, exprimată într-un complex de cunoștințe, capacități, atitudini în interdependență, afirmate în contextul socio-profesional* pentru evaluarea cărora se aplică indicatorii calității în plan lexical ai comunicării profesionale la studenții în Drept.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin valorificarea reperelor teoretice și metodologice în mediul studenților Facultății de Drept, Universitatea „Titu Maiorescu” din București, Facultatea Drept din Târgu-Jiu în perioada 2011 - 2015.

Aprobarea și validarea rezultatelor științifice Rezultatele cercetării au fost aprobate în cadrul Ședinței Catedrei *Științe ale*

Educației, consiliilor profesorale, seminariilor metodologice, a conferințelor naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei: în domeniul cercetării au fost publicate 15 lucrări științifice: note de curs (1) [20]; Dicționar juridic englez-român (1), coautor, [21]; articole în culegeri științifice (3); articole în reviste științifice (3) și participări la foruri științifice naționale și internaționale (3).

Volumul și structura tezei: teza include adnotări în limbile română, rusă și engleză, introducere, trei capitole descrise în 122 de pagini de text de bază, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 147 surse, 5 anexe.

Cuvinte-cheie: *competența de comunicare în limba engleză, lexic juridic, studenți în Drept, comunicare profesională în limba engleză, formarea profesională inițială.*

Lista abrevierilor utilizate include sintagme terminologice: *în limba română:* CCLE - competența de comunicare în limba engleză, CECRL - Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi, LJ – lexic juridic, MPFSD - Modelul pedagogic de formare la studenții în Drept, UL - unitate lexicală *și în limba engleză:* PPP - Presentation, Practice, Production, CLT - Communicative Language Teaching, CCEL - Communication Competence in English language.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța temei investigate, este formulată problema cercetării și direcțiile de soluționare, scopul și obiectivele, sunt descrise valorile științifice și praxiologice create în cercetare ce demonstrează

noutatea și originalitatea științifică a cercetării în formarea competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în Drept.

Capitolul 1, **Repere psihopedagogice și lingvistice ale predării-învățării-evaluării limbii engleze la studenții în Drept**, prezintă considerații teoretice despre metodologia predării-învățării-evaluării limbii engleze. Corelația limbii materne cu limba engleză este abordată în scopul descoperirii unei punți de legătură necesară pentru un proces eficient de predare-învățare-evaluare universitară a limbii engleze [7].

Cercetarea teoretico-aplicativă a competențelor de comunicare în limba engleză a studenților Facultății de Drept a devenit o prioritate în perspectiva obținerii unui loc decent pe piața muncii.

Oportunitatea studierii procesului de formare a competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în Drept este determinată de condițiile societății contemporane reflectate în procesul modernizării sistemului de învățământ superior. În acest context global și deschis, prioritară pedagogic este *competența comunicativă*, ce favorizează adaptarea studenților în mediul profesional. Cerințele societății în care vor activa ulterior studenții în vederea prestării activități profesionale, sunt din ce în ce mai exigente și mai presante pe termen scurt, mediu și lung, rațiuni din care cunoașterea limbii engleze facilitează obținerea unui loc de muncă adaptat nevoilor pieței actuale. Această abordare implică scopuri aplicative în raport de care trebuie regândită metodologia de formare a competențelor de comunicare în limba engleză. Învățarea unei limbi moderne (limba engleză) cuprinde un șir de

acțiuni pedagogice orientate spre dezvoltarea unui ansamblu de competențe.

Capitolul 2, **Cadrul teoretic al dezvoltării CCLE la studenții în Drept**, prezintă abordări teoretice ale competenței de comunicare, în limba străină, tipurile de competențe (lingvistică, sociolingvistică, pragmatică), corelate dintr-o perspectivă interculturală, fapt ce contribuie la dezvoltarea integrală a personalității studentului și a identității profesionale a acestuia. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi oferă o bază comună pentru elaborarea programelor de limbi străine, documentelor de referință, a conținutului examenelor și criteriilor de examinare etc. și definește nivelurile de competență care permit evaluarea progreselor studenților la fiecare etapă a procesului de învățare în facultate [7]. În contextul investigației teoretice, prin construcție și dezvoltare curriculară în învățământul superior, Cojocaru M., Papuc L. ș. a., *prin tehnologii didactice universitare* înțeleg, în primul rând, strategiile didactice orientate spre atingerea obiectivelor educaționale prin conținuturile educaționale relevante, în baza unor teorii ale cunoașterii, comunicării, învățării, determinate de natura materiilor de predare-învățare-evaluare, de calitatea mijloacelor disponibile și de cultura profesională a cadrelor didactice universitare [11, p. 21]. Cadrele didactice universitare anticipă dificultățile studenților în valorificarea termenilor juridici necesari comunicării profesionale. Formarea competenței de comunicare este un domeniu vast, cu aspecte mai puțin valorizate, fapt dovedit de recomandările recente ale specialiștilor europeni în ceea ce privește

învățarea limbilor moderne, care desemnează competențele lingvistică și comunicativă drept factori determinanți ai integrării socio-culturale și profesionale.

Capitolul 3, **Metodologia formării competențelor de comunicare în limba engleză pentru utilizarea lexicului de specialitate la studenții în Drept** include descrierea designului cercetării experimentale pentru evaluarea nivelului de formare a competenței de comunicare în limba engleză (CCLE) la studenții în Drept în planul utilizării lexicului de specialitate în procesul pregătirii profesionale inițiale în învățământul superior [20].

Conținutul capitolului descrie *Modelul Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept* pentru valorificarea lexicului juridic necesar în comunicarea profesională, proiectat ca rezultat al studierii preceptelor cercetării teoretice, promovate metodologic și implementate la Universitatea „Titu Maiorescu” din București, Facultatea de Drept din Târgu Jiu, între anii 2011 - 2015.

Obiectivele investigației experimentale au presupus acțiunile: determinarea nivelurilor de formare a CCLE în contextul formării profesionale și a problematicii aferente acestui proces; elaborarea testelor de evaluare, a gradului de formare a CCLE în planul cunoașterii lexicului de specialitate de către studenții în Drept; descrierea particularităților dezvoltării CCLE, stabilite în indicatori și descriptori specifici și dezvoltate în valori ale comunicării de specialitate; validarea experimentală a *Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept* pentru valorificarea lexicului de specialitate în comunicarea profesională.

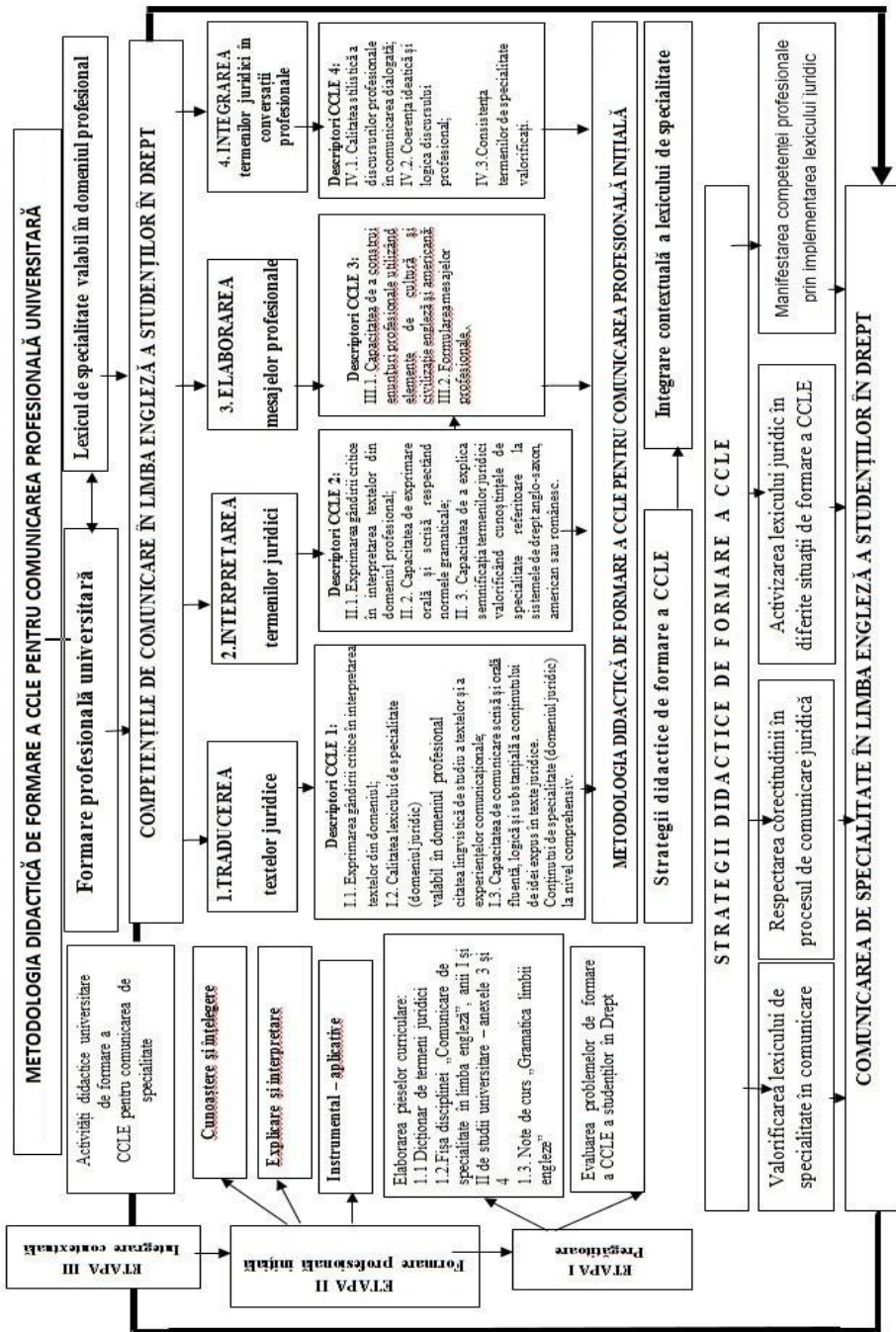

Fig. 3.3. Modelul pedagogic de formare la studenții în Drept a CCLE pentru valorificarea lexicului juridic în comunicarea profesională

Tabelul 3.1. Metodologia cercetării experimentale a CCLE

Eșantion	Instrumente de investigație	Etape
Studenti în Drept: Facultatea de Drept din Târgu-Jiu, Universitatea „Titu Maiorescu” din București	1.1. Probe de evaluare a comunicării orale	Constatare
	1.2. TEST de evaluare a CCLE (varianta inițială)	Validare
	1.3. TEST de evaluare a CCLE (varianta complexă)	

La *etapa de constatare* pentru *pretestare* au fost preluate următoarele CCLE ca **variabile ale cercetării**: *competența de traducere a textelor juridice, competența de explicație și interpretare a termenilor juridici, competența de elaborare a mesajelor profesionale, competența de integrare a termenilor juridici în conversații profesionale, competențe necesare pentru integrarea absolvenților în domeniul profesional ce vizează activitățile actorilor sociali determinate de exercițiul funcțiilor lor* [21, p.19].

La etapa de control/ validare a experimentului pedagogic prin analiza datelor experimentale se constată gradul de formare a competențelor de comunicare în limba engleză în planul valorificării lexicului de specialitate. Figura 3.13. prezintă cele mai înalte valori ale CCLE pentru nivelul avansat obținute prin *dezvoltarea capacității de traducere a termenilor juridici* (28,8 % - posttestare, comparativ cu traducerea textelor juridice în pretestare – 5,8 %); pentru nivelul mediu (55,7 % - posttestare, comparativ cu traducerea textelor juridice în pretestare – 35,6 %).

Importantă devine scăderea numărului de subiecți cu nivel minim (de la 58,7 % - pretestare la 15,4 % - posttestare).

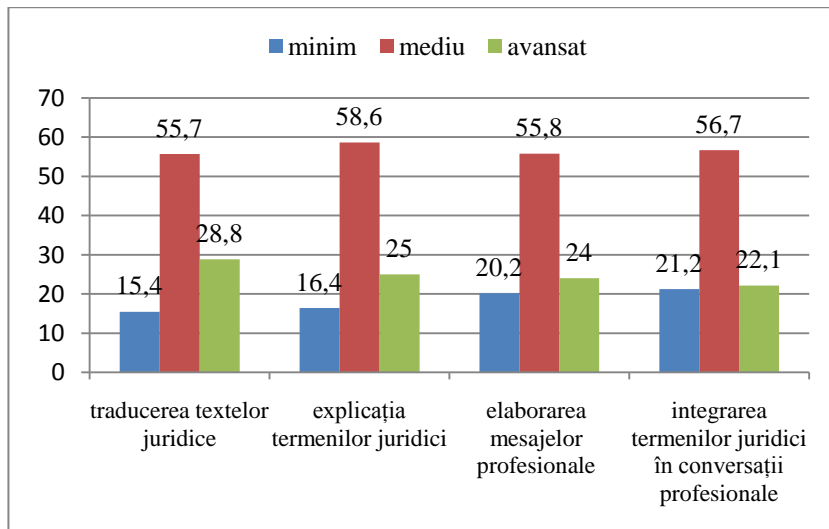

Fig. 3.13. Valori medii comparate privind nivelurile CCLE în termeni juridici (etapa validare - posttestare)

Creșterea valorilor medii ale CCLE la etapa *validare* comparativ cu etapa de *constatare* se reflectă în Figura 3.14., unde au crescut indicii nivelurilor mediu (de la 31,7 %, la 56,7 %) și avansat (de la 3,8 %, la 25 %).

Stabilirea raporturilor de comunicare cu diferiți oameni, constituie parte importantă a activității profesionale a studenților în Drept. Aceștia trebuie să fie în stare să comunice lejer cu partenerii din alte țări, folosind abil lexicul de specialitate. Specialiștii în drept trebuie să-și consolideze atât competențele profesionale, cât și cele de învățare continuă a unei limbi străine.

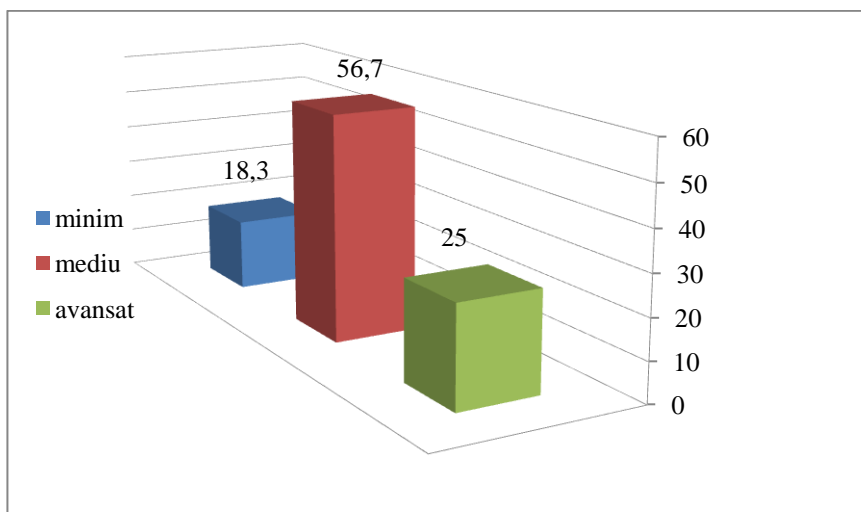

Fig. 3. 14. Valori medii comparate ale nivelului general al competențelor de comunicare a termenilor juridici (etapa validare - posttestare)

Determinarea nivelurilor de formare a CCLE în contextul formării profesionale și a problematicii aferente acestui proces în baza unor teste de evaluare a gradului de formare a CCLE în planul cunoașterii lexicului de specialitate de către studenții în Drept elaborate în teză au permis descrierea particularităților dezvoltării CCLE, stabilite în indicatori și descriptori specifici și dezvăluite în valori ale comunicării de specialitate. Calitatea cunoașterii unei limbi este confirmată de următoarele capacități comunicative interdependente: *de audiere, vorbire, scriere și citire*. Conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi activitățile comunicative, conversația sau corespondența, de exemplu, sunt considerate interactive. Astfel, evenimentul comunicativ poate fi considerat: *vorbirea, scrierea, audierea sau citirea* unui text [7].

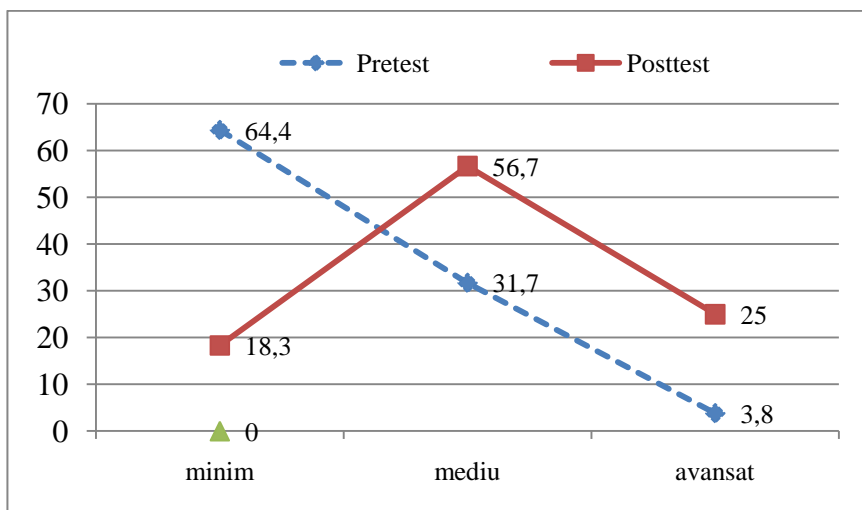

Fig. 3. 15. Valori medii comparate ale nivelului general al competențelor de comunicare în termeni juridici (etapele pretest-posttest)

Datele experimentale obținute prin pre- și posttestare permit concluzia privind confirmarea ipotezei cercetării, prin care s-a presupus că formarea competenței de comunicare în limba engleză a studenților în Drept va contribui la integrarea profesională eficientă a viitorilor juriști, magistrați, avocați, notari, polițiști, ca moderatori în interacțiunile comunicative profesionale. Eficiența *Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept* pentru valorificarea lexicului de specialitate în comunicarea profesională a fost evaluată prin aplicarea variabilelor cercetării preluate pentru necesitățile demersului experimental, și anume competențele de comunicare în limba engleză care arată asupra gradului de cunoaștere și utilizare de către studenți a lexicului de specialitate: *competența de traducere a textelor juridice, competența de explicație și interpretare*

a termenilor juridici, competența de elaborare a mesajelor profesionale, competența de integrare a termenilor juridici în conversații profesionale. Activitățile didactice universitare proiectate la nivelul cursului *Comunicare de specialitate în limba engleză* au constituit un context comunicațional favorabil pentru crearea și valorificarea situațiilor practice de comunicare prin studiu aprofundat de text juridic și terminologie. Strategiile didactice specifice didacticii limbii engleze au actualizat un sistem de metode eficiente pentru extinderea vocabularului: exercițiile, dialogurile pe tematica textelor, comparațiile între noțiunile și instituțiile juridice descrise în text și cele din sistemul de drept românesc, judecățile critice, axiologice, morale. La acest nivel, este confirmată eficiența *Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept* pentru valorificarea lexicului juridic în comunicarea de specialitate prin acțiuni experimentale de construcție și dezvoltare a curriculumului universitar la Facultatea de Drept, de pregătire profesională inițială a studenților în Drept în planul utilizării lexicului juridic, orientată spre formarea culturii profesionale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Au fost demonstrate, teoretic și practic, oportunitățile formării competențelor de comunicare în limba engleză ce rezultă din imperativele și rolurile profesionale actuale ale specialiștilor în Drept vizând cunoașterea lexicului de specialitate.

2. *A fost demonstrat științific* că metodologia predării-învățării-evaluării limbii engleze în învățământul superior este concepută în conformitate cu programul de studii, descris prin competențe profesionale și competențe transversale (pentru domeniul Drept), care include descriptorii de nivel ce reflectă *standardele minimale de performanță pentru evaluarea competențelor de comunicare profesională în limba engleză: utilizarea adecvată a limbajului juridic, a teoriilor, principiilor și conceptelor juridice, a legislației românești, europene și internaționale, utilizarea eficientă a resurselor de comunicare, a surselor de informare și de formare profesională asistată, atât în limba română, cât și într-o limbă străină de circulație internațională, elaborarea, tehnoredactarea și susținerea într-o limbă străină a unei lucrări de specialitate pe o temă actuală din domeniul dreptului cu respectarea regulilor deontologice specifice domeniului de ocupații în drept etc.*

3. *Au fost elaborate piesele curriculare* (curriculum disciplinar și note de curs/ ghid metodologic), obiectivele de referință și conținuturile descrise, fiind competențele anticipate ale acțiunii formative, urmărite în predarea-învățarea-evaluarea studenților în Drept a disciplinei „*Comunicarea de specialitate în limba engleză*”.

4. *Au fost elucidate argumente științifice privind comunicarea profesională de succes a studenților în Drept* în cadrul studierii universitare a limbilor străine, care presupune îmbinarea eficace a factorilor ce influențează dinamica formării competenței de

comunicare în limba engleză în domeniul specialității. *Planul cadru universitar* pentru facultatea de Drept include discipline de specialitate care solicită luarea în considerație a nevoilor reale ale studenților, de pregătire pentru comunicarea de specialitate prin formarea competențelor de comunicare în limba engleză și cele specific-profesionale. În plan teoretic, cercetarea demonstrează posibilitatea dezvoltării competenței de comunicare la limba engleză a studenților în Drept. În plan practic, se demonstrează valorile ascendente ale acumulării lexicului de specialitate în limba engleză a studenților anilor I și II, modele propuse în capitolele 2 și 3 reprezentând în fapt valorile praxiologice ale cercetării.

5. A fost demonstrat științific că substanța de structură și conținut a competențelor de comunicare: *competența de traducere a textelor juridice, competența de explicație și interpretare a termenilor juridici, competența de elaborare a mesajelor profesionale, competența de integrare a termenilor juridici în conversații profesionale* este fundamentată pe celelalte tipuri de competențe (lingvistică, sociolingvistică și pragmatică).

6. A fost dezvoltată semnificația științifică a conceptului *competențe de comunicare în limba engleză a studenților în Drept* prin elaborarea indicatorilor calității în plan lexical a comunicării profesionale a studenților în Drept și elaborarea/ validarea descriptorilor CCLE în planul utilizării lexicului de specialitate, care demonstrează inovația științifică a cercetării.

7. A fost elaborată și implementată **Metodologia formării a CCLE la studenții în Drept** pentru valorificarea lexicului de specialitate în comunicarea profesională inițială reprezentată de **Modelul Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept** în planul extinderii calitative a lexicului de specialitate. Aceasta demonstrează aplicabilitatea și

operaționalizarea conceptelor juridice în predarea-învățarea-evaluarea limbii engleze la studenți. Astfel devine un suport didactic valoros care demonstrează, argumentează și explorează competențele de cunoaștere a limbii engleze de către studenți; propune accesul deschis al studenților la procesul de predare-învățare-evaluare; valorifică activitatea individuală a studentului; ajută la formarea competențelor de comunicare ale studenților la limba engleză; asigură monitorizarea întregului proces de instruire al studenților. Prin implementarea Instrumentarului metodologic *s-a demonstrat* că este oportun a organiza operaționalizarea conceptelor juridice concrete de ordin cognitiv, aplicativ, atitudinal de către studenți printr-o *procedură standard* și prin *inventarul verbelor* care definesc comportamentele juridice observabile pentru limba engleză. Utilizarea Curriculumului la disciplina limba engleză în baza Modelului pedagogic validat în practica de predare-învățare-evaluare a ilustrat o creștere semnificativă a competențelor de comunicare în limba engleză ale studenților atât în plan lexical, cât și în cel gramatical. Valorificarea potențialului noilor tehnologii educaționale în asigurarea calității instruirii universitare vizează însușirea unor instrumente necesare comunicării profesionale inițiale și un ansamblu de metode actualizate în scopul dezvoltării performanțelor lexicale ale studenților.

Astfel, rezultatele cercetării au confirmat soluționarea *problemei științifice* care include: dezvoltarea didacticii limbii engleze în învățământul universitar prin elaborarea instrumentelor de evaluare/ dezvoltare în plan lexical a CCLE la nivelul indicatorilor și a descriptorilor specifici calității lexicului de specialitate a studenților în Drept; elaborarea/validarea experimentală a metodologiei de formare a CCLE în vederea utilizării de studenții în

Drept a lexicului de specialitate în perspectiva asigurării calității comunicării profesionale în context profesional.

RECOMANDĂRI:

(a) **pentru conceptorii de curriculum** - transpunerea în documentele curriculare a indicatorilor și descriptorilor specifici calității LJ la studenții în Drept în termeni de operații, acțiuni sau alte manifestări măsurabile, specificarea concretă în curriculum a ceea ce trebuie să cunoască și ce vor fi capabili să facă aceștia la încheierea unui proces de predare-învățare-evaluare, prin prisma implicării lor personale în operaționalizarea conceptelor juridice. Planul de studii universitar trebuie să prevadă disciplina *Comunicare de specialitate* nu doar pentru anii I și II de studii, ci să fie materie de studiu obligatorie pe întregul ciclu de învățământ – 4 ani.

(b) **pentru cadrele didactice universitare** - valorificarea *curriculumului disciplinar* și a produselor metodologice elaborate în cercetare în limitele unui timp restrâns aferent studiilor universitare posibilă doar în condițiile respectării unor reguli exacte de *poziționare a studentului*, fapt care urmează să fie reflectat în proiectarea activității de predare-învățare-evaluare. Instrumentarul metodologic poate fi implementat în procesul de predare-învățare-evaluare a limbilor străine din învățământul universitar și preponderant pe învățământul de specialitate, juridic. Dezvoltarea CCLE la studenții în Drept în cadrul predării-învățării-evaluării disciplinei *Comunicare de specialitate în limba engleză* demonstrează că aceasta poate fi folosită la elaborarea și implementarea unui curriculum specializat la disciplina limba străină la nivel universitar, *Modelul Pedagogic de Formare a CCLE la studenții în Drept* reprezintă un reper metodologic în realizarea unui suport de curs pentru cadrele didactice universitare.

BIBLIOGRAFIE

1. Abric, J.-C. Psihologia comunicării. Iași: Editura Polirom, 2002. 208 p.
2. Amado, G., Guittet, A., Psihologia comunicării în grupuri. București: Editura Polirom, 2007. 259 p.
3. Babîră E., Tîrsîna, D., Reading to Speaking. Developement of Oral Communication Skills, *în Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice*. Bălți 2015. pp.170-175.
4. Bernat, S.-E., Chiș V. (coord.). Noua paradigmă universitară: centrarea pe client. Cluj-Napoca: Editura Universitară Clujeană, 2003. 342 p.
5. Bocoș, M., Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist. Pitești: Editura Paralela 45, 2008. 428 p.
6. Cabin, Ph., Dortier, J.-Fr. (coord.) Comunicarea. București: Editura Polirom, 2010. 340 p.
7. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: predare, învățare, evaluare, Comitetul Director pentru Educație „Studierea limbilor și cetățenie europeană”; traducere din limba franceză de Gheorghe Moldovanu, Chișinău: Tipografia Centrală, 2003. 204 p.
8. Ceghit, I., Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii. București: Editura Polirom, 2008, 395 p.
9. Chiș, V. Pedagogia contemporană, pedagogia pentru competențe. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2005. 192 p.
10. Chomsky, N., Aspect of Theory of Syntax, Cambridge, the M.I.T. Press, 1965. 251 p.
11. Cojocaru M., Papuc L., Construcție și dezvoltare curriculară, Chișinău: ÎSFEP. 2005. 176 p.
12. Coșeriu, E. Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului. Versiune românească și index de Eugen Munteanu și Ana-Maria Prisacaru, cu o postfață de Eugen Munteanu. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013. 265 p.
13. Cristea S., Cojocaru-Borozan M., Sadovei L., Papuc L., Teoria și praxiologia cercetării pedagogice, București: EDP. 2016. 398 p.
14. Cristea, S., Competența comunicării în limbi străine, În: DidacticaPro. Revistă de teorie și practică educațională, nr. 4 (86)/ 2014. pp. 51-56.
15. Cristea S. Fundamentele pedagogiei. Iași: Polirom, 2010. 398 p.

16. Cucuș, C. Teoria și metodologia evaluării. Iași: Editura Polirom, 2008. 265 p.
17. Gass Susan, M., Madden C. G., Input in Second Language Acquisitions. Series on Issues in Second Language Research. Newbury House Publisher, 1985. 464 p.
18. Grădinari G., Formarea competențelor comunicative ale studenților prin *CASE STUDY* (Studiu de caz), teză doctor în pedagogie. Chișinău: 2006. 131 p.
19. Guțu VI. Schimbări de paradigmă în teoria și practica educațională. Chișinău: CEP, USM. 2009. 390 p.
20. Guțu, VI., Silistraru, N., Platon, C. Metodologia proiectării curriculum-ului universitar. – Chișinău: CE USM, 2003. 183 p.
21. Gîlcescu, M.-R. Gramatica limbii engleze. Note de curs. Craiova: Editura Scrisul Românesc, 2013. 113 p.
22. Hadârcă M. Competențele: miza instruirii și evaluării autentice. În: Rev. *Didactica Pro*, 2008, nr. 4-5 (50-51), pp. 35-38.
23. Harmer, J. English Language Teaching, Third edition, Longman, Edimburg Gate Harlow, Essex, England, 2003. 370 p.
24. Ixari A. Importanța cunoștințelor lexicale în perceperea lexicului de specialitate la limba engleză. În: Crossing Boundaries in Culture and Communication. Conferință Internațională. Universitatea Româno-Americană, București: 2011. vol. 2, nr. 2, pp. 8-15.
25. Ixari A. Lexicul – aspect indispensabil la însușirea limbii engleze. În: Româna ca limbă străină – între metodă și impact cultural. Simpozion internațional. Iași: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, 2008, p. 571-575.
26. Ixari A. Unele considerente privind realizarea în comunicare a lexicului de specialitate pentru studenții economiști. În: Languages as a Lifeskill - New Perspectives on LSP Teaching and Learning. Conferința Internațională. București: Academia de Studii Economice, 2010, p. 221-227.
27. Joița, E., Curs de pedagogie școlară. Editura Universității din Craiova, Craiova: 2002. 676 p.
28. Lewis, M., Implementing the Lexical Approach: Putting theory into practice, Hove: Language Teaching Publications, 1997. 223 p.

29. Nunan, D., *Research Methods in Language Learning*, Cambridge: Cambridge University Press, 1992. 264 p.
30. Orosan D., *Comunicarea didactică-model de formare a competențelor comunicative la elevii ciclului primar*. Autoreferat al tezei de doctor în pedagogie, Chișinău: 2005. 28 p.
31. Pânișoară, I.-O., *Comunicarea eficientă*, Iași: Editura Polirom, 2015. 474 p.
32. Șchiopu C. *Formarea cititorului de literatură în raport cu teleologia și conținutul educației literar-artistice/Studia Universitatis. Seria Științe ale Educației*, nr. 2015
33. Silistraru N. *Educație pentru identitate etnică. În: Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*. Chișinău: Print Caro, 2011. 180 p.
34. Slama-Cazacu, T. *Psiholingvistica – o știință a comunicării*. București: All Educational, 1999. 840 p.
35. Stoof, A.; Martens, R.; Van Merriënboer, J.; Bastiaens, Th., *The Boundary Approach of Competence: A Constructivist Aid for Understanding and Using the Concept of Competence*”, *Human Resource Development Review*, Nr. 1, 2002. pp. 345-365.
36. Thornbury, S., *How to Teach Vocabulary*, Pearson Education Limited, Essex, England, 2002, 185 p.
37. Verdeș, M.-R. *Dicționar juridic englez-român*”, coautor cu Dan Voinea, Editura „*Carol Davila*”, București, 2015, 201 p.
38. Vizental, A., *Metodica predării limbii engleze*. ed. a 3-a, rev. Iași: Polirom, 2008. 241 p.

ADNOTARE

Maria-Rocselana Verdeș

„Formarea competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în Drept”

Teză de doctor în științe pedagogice, 532. 02 - Didactica școlară (limba engleză),

Chișinău, 2018

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 147 de surse, adnotare (română, rusă, engleză), 122 pagini text de bază, 21 tabele, 15 figuri, 5 anexe.

Publicații la tema tezei: 15 lucrări științifice.

Concepte-cheie: competența de comunicare în limba engleză, lexic juridic, studenți în Drept, comunicare profesională în limba engleză, formarea profesională inițială.

Domeniul de studiu îl reprezintă Didactica școlară (limba engleză).

Scopul cercetării constă în elaborarea metodologiei formării competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în Drept prin valorificarea lexicului juridic (Anexa 1).

Obiectivele cercetării: determinarea fundamentelor lingvistice și psihopedagogice ale formării studenților în Drept pentru comunicarea profesională; studierea evoluției istorice a conceptului de *competență de comunicare în limba engleză*; examinarea abordărilor teoretice privind metodologia predării-învățării-evaluării limbii engleze în învățământul superior; identificarea premiselor psihopedagogice și a imperativelor profesionale privind formarea motivației pentru cunoașterea de către studenții la Drept a lexicului juridic în limba engleză; evaluarea CCLE la studenții în Drept în planul utilizării lexicului juridic; elaborarea și validarea experimentală a **Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept (MPFSD)** pentru valorificarea lexicului juridic în comunicarea profesională.

Noutatea și originalitatea științifică: elaborarea indicatorilor calității în plan lexical a comunicării profesionale la studenții în Drept; elaborarea descriptorilor CCLE în planul utilizării de către studenții în Drept a lexicului juridic.

Problema științifică soluționată constă în dezvoltarea didacticii limbii engleze prin elaborarea și validarea experimentală a **Modelului Pedagogic de Formare a CCLE la Studenții în Drept (MPFSD)** pentru valorificarea lexicului juridic în comunicarea profesională.

Semnificația teoretică a cercetării: studiul teoriilor privind metodologia predării-învățării-evaluării limbii engleze în învățământul superior; valorizarea epistemică și praxiologică a indicatorilor și descriptorilor calității lexicului juridic la studenții în Drept în cadrul CCLE.

Valoarea aplicativă a cercetării: elaborarea și validarea experimentală a **Modelului pedagogic de formare a CCLE la studenții facultăților de Drept** pentru valorificarea lexicului juridic, care reprezintă în cercetare metodologia formării CCLE în învățământul superior.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin: mediatizarea rezultatelor cercetării la conferințe internaționale și naționale, publicate în materiale științifico-metodice în instituții de învățământ universitar din Republica Moldova și România.

АННОТАЦИЯ

Вердеш Мария-Рокселана

Формирование коммуникативной компетенции на английском языке у студентов юристов

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук, Кишинэу, 2018 г.

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 147 источников, аннотации на румынском, русском и английском языках, 122 страниц основного текста, 21 таблица, 15 рисунков, 5 приложений.

Публикации по теме диссертации: 15 научных работах.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция на английском языке, юридическая лексика, студенты юристы, профессиональное общение на английском языке, начальное профессиональное обучение.

Область исследования: дидактика обучения (английский язык).

Цель исследования: разработка методологии формирования коммуникативной компетенции на английском языке у студентов юристов в процессе использования ими специализированной лексики.

Задачи исследования: определение лингвистических и психопедагогических основ подготовки студентов-юристов для профессионального общения; изучение исторического развития термина коммуникативной компетенции на английском языке; изучение теоретических основ методологии преподавания и оценивания английского языка в вузах; определение психопедагогических и профессиональных предпосылок для формирования мотивации изучения студентами юридических факультетов профессиональной лексики на английском языке; оценивание коммуникативной компетенции на английском языке у студентов-юристов с точки зрения использования ими профессиональной лексики; разработка и экспериментальное подтверждение *Педагогической модели формирования у студентов юридических факультетов коммуникативной компетенции на английском языке* с целью использования юридической лексики в профессиональном общении.

Научная новизна диссертации: разработка критериев определения качества профессионального общения студентов юристов в плане использования ими профессиональной лексики.

Научная проблема, решенная в исследовании, состоит в развитии дидактики английского языка, путем разработки и экспериментального подтверждения *Педагогической модели формирования у студентов юридических факультетов коммуникативной компетенции на английском языке* с целью использования ими юридической лексики в профессиональном общении.

Теоретическая значимость: исследование теоретических основ методологии преподавания-изучения-оценивания английского языка в вузах; научное и практическое использование критериев качества лексики студентами юристами в рамках формирования коммуникативной компетенции на английском языке.

Практическая ценность исследования заключается в разработке, тестировании и внедрении *Педагогической модели формирования у студентов юридических факультетов коммуникативной компетенции на английском языке* с целью использования юридической лексики.

Внедрение научных результатов исследования. Результаты исследования были изложены в рамках национальных и международных конференциях, были опубликованы в научно-методических трудах, изданных в высших учебных заведениях Республики Молдова и Румынии.

ANNOTATION

Maria-Rocselana Verdeș

„Developing Communication English Skills of Law students”

PhD thesis in Pedagogical Sciences, 532.02 – School Didactics (English),

Chișinău, 2018

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 147 sources, annotation (Romanian, Russian, English), 122 pages of basic text, 21 tables, 15 figures, 5 annexes.

Publications on the thesis: 15 scientific papers.

Key concepts: *communication skills in English, juridical vocabulary, Law students, professional communication in English, initial professional training.*

Field of study is represented by School Didactics (English).

The purpose of the research consists in developing the methodology of forming communication skills of Law students by capitalization of the juridical vocabulary (Annex 1).

Research objectives: determination of the linguistic and psycho-pedagogical fundamentals of the Law students training for the professional communication; study of the historical evolution of the concept of *communication skills in English*; examination of the theoretical approaches on the methodology of teaching-learning-evaluating the English language in higher education; identification of the psycho-pedagogical premises and the professional imperatives regarding the motivation for learning the English juridical vocabulary by the Law students; CCLE assessment of Law students in terms of using the juridical vocabulary; experimental development and validation of the Pedagogical Model of the Formation of CCLE in Law Students (PMFLS) for the use of the juridical vocabulary in professional communication.

Scientific novelty and originality: elaboration of lexical qualitative indicators of professional communication in Law students; determination of the CCLE descriptors on the use of juridical lexis by Law students.

The solved scientific problem: though the researches in the field of pedagogy have theoretically and/ or praxeologically substantiated the formation of the communication skills in English (CCLE) at the university level, yet, there is insufficient use by the Law students of the English juridical vocabulary for professional communication.

The theoretical significance of the research: the study of the theories on the teaching-learning-evaluating the English language methodology in higher education; the epistemic and praxiological valorisation of the indicators and descriptors on the quality of the juridical lexis of Law students in CCLE.

The applicative value of the research: the experimental development and validation of **The Pedagogical Model of Training the CCLE in Law Students** for the enrichment of the juridical vocabulary, which represents, in the present research, the methodology of developing the CCLE in higher education.

The implementation of the scientific results was realized through: the mediatization of the results at national and international conferences, published in didactical and scientific materials applied in higher education institutions in the Republic of Moldova and Romania.

Verdeș Maria-Rocselana

**FORMAREA COMPETENȚELOR DE COMUNICARE
ÎN LIMBA ENGLEZĂ LA STUDENȚII ÎN DREPT**

532. 02 - Didactica școlară (limba engleză)

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar 11.10.2018

Formatul hârtiei 60 x 84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset

Tiraj: 50 ex.

Coli de tipar: 2.0

Tipografia U.P.S. „Ion Creangă”, str. I. Creangă, 1,
Chișinău, MD-2069